

Bijlage 1. Stand van zaken maatregelen

Acute maatregelen

Zelfmeldersmaatregel

Vanwege het capaciteitstekort bij DJI zijn sinds 6 december 2023 tijdelijk geen mannelijke volwassen zelfmelders opgeroepen. Er zijn momenteel 4.360 (peildatum 1 mei 2025) mannelijke zelfmelders die nog moeten worden opgeroepen (de normale voorraad bedraagt ongeveer 1.100). Dit komt neer op een voorraad van circa 603 nog uit te zitten detentiejaren. Een detentiejaar staat gelijk aan één plaats voor een jaar.

Vanaf 16 december jl. tot 1 juni jl. zijn in totaal 561 zelfmelders met een straf tot maximaal 14 dagen opgeroepen, daarvan heeft ca. 40% zich gemeld. Dit is vrijwel hetzelfde opkomstpercentage als voor de zelfmeldstop. DJI zet in op het verhogen van de bezetting van de zelfmeldlocaties, onder andere door het aantal oproepingen per capaciteitsplaats te verhogen. DJI onderzoekt hoe hoog het oproeppercentage kan zijn zonder dat het kan voorkomen dat er geen plek is voor een zelfmelder. Een eerste verhoging van het oproeppercentage heeft tot nu toe beperkt effect opgeleverd. Een verdere verhoging wordt voorbereid.

Arrestantenmaatregel

De arrestantenmaatregel houdt in dat mannelijke arrestanten met minder dan 60 dagen openstaande straf in beginsel niet worden aangehouden in verband met de druk op de celcapaciteit. Alle zaken worden direct doorgezet van het CJIB aan de politie. Als de politie in aanraking komt met iemand die een dergelijke straf heeft openstaan, bijvoorbeeld in het kader van een nieuw strafbaar feit of overlast, heeft de politie de bevoegdheid om een eigen afweging te maken voor het oppakken van deze veroordeelden (bijvoorbeeld in het kader van de veiligheid).

Vóór invoering van de acute arrestantenmaatregel op 15 maart 2024 werden gemiddeld 150 veroordeelden per week aangehouden voor één of meerdere veroordelingen tot maximaal twee maanden. Vanaf de ingangsdatum van de acute maatregel tot 1 juni jl. zijn dit gemiddeld circa 84 aanhoudingen per week.

De voorraad aan kansrijke arrestanten bedraagt momenteel 387 detentiejaren (peildatum 16 juni 2025). Dit betreft arrestanten met een openstaande straf van zowel meer als minder dan 60 dagen.

Eerder heengezonden

Sinds 4 december jl. wordt niet alleen op vrijdagen eerder heengezonden, maar ook op andere dagen van de week. In december zijn 306 personen eerder heengezonden. In januari ging het om 316 personen. In februari en maart zijn respectievelijk 394 en 389 personen eerder heengezonden. Sinds 21 maart worden gedetineerden vijf dagen eerder heengezonden. In april zijn 455 personen eerder heengezonden en in mei 462. Gebaseerd op de cijfers van mei levert de maatregel ca. 80 gevangenisplaatsen op jaarbasis op.

Aanvullende tijdelijke maatregelen

Meer gedetineerden plaatsen op Beperkt Beveiligde Afdeling (BBA)

In tabel 1 worden het aantal bruikbare plaatsen en het bezettingspercentage op de BBA weergegeven. Naar verwachting volgen eind 2025 nog 27 beperkt beveiligde plekken PI Haaglanden die worden ingezet als BBA.

Tabel 1. Bruikbare plaatsen en bezetting op de BBA

	<i>Bruikbare plaatsen</i>	<i>Bezettingspercentage</i>
December 2023	170	48%
Maart 2024	180	68%
Mei 2024	208	75%
Augustus 2024	250	86%
November 2024	282	89%
Maart 2025	331	87%
April 2025	344	86%
Mei 2025	344	88%

Voortgang (middel)lange termijn maatregelen

Beperkt beveiligde locaties voor kortgestrafte zelfmelders

Zoals mijn ambtsvoorganger eerder met uw Kamer heeft gedeeld zet wordt er ingezet op een sober detentieconcept voor kortgestrafte zelfmelders (straffen tot twee weken). Voor deze plekken geldt een beperkt dagprogramma. In de PI Veenhuizen zijn 40 plaatsen gerealiseerd en in PI Heerhugowaard zijn 16 plaatsen ingezet voor zelfmelders. Samen met DJI wordt eraan gewerkt om meer capaciteit te genereren voor deze groep zelfmelders en worden een aantal concrete locaties onderzocht. Naast genoemde locaties loopt nog een aantal trajecten. De verwachting is dat in de loop van 2025 kan worden aangegeven waar extra capaciteit operationeel kan worden. De succesvolle realisatie van elk project is onder meer afhankelijk van financiering en voldoende personeel. Afhankelijk van de omvang van de lopende onderzoekstrajecten, kan het zijn dat de capaciteit van de huidige locaties voor zelfmelders een andere bestemming binnen het gevangeniswezen krijgen.

Voormalig PI Almere

DJI verkent de mogelijkheden om PI Almere te heropenen, dit leidt mogelijk tot 300 plekken. De verkenning kan worden gefinancierd van het amendement van het lid Ellian (VVD). Het heropenen van PI Almere vereist structureel financieel budget.

Noodgevangenis

Aan het Rijksvastgoedbedrijf is gevraagd om te verkennen of er in de PI Zuid – Oost (locatie Ter Peel) in totaal 60 extra plekken gerealiseerd kunnen worden. Dit betreft tijdelijke plekken met een lager beveiligingsniveau. Dankzij het amendement van het lid Ellian (VVD) kan hier een start mee worden gemaakt¹. DJI heeft het RVB opdracht gegeven om de tijdelijke noodgevangenis in de PI Zuid-Oost te realiseren. Naar verwachting zal deze noodgevangenis medio 2026 operationeel zijn.

Meerpersoonscellen

Mijn ambtsvoorganger heeft DJI de opdracht gegeven om binnen de mogelijkheden te kijken wat er nog kan om MPC optimaal in te zetten in bestaande gevangenis en uitbreidingen met MPC. Hierbij is specifiek gekeken op welke manier extra MPC kan worden gerealiseerd in het gevangeniswezen binnen de bestaande kaders. DJI heeft naar aanleiding van deze opdracht alles op alles gezet om te kijken waar nog verantwoord MPC geplaatst kan worden en waar personeel flexibel ingezet kan worden om alle cellen optimaal te benutten. Deze inspanning zorgt dit jaar voor ruim 100 extra plekken (grotendeels MPC). Voldoende personeel blijft randvoorwaardelijk om deze aantallen daadwerkelijk te realiseren. Daarnaast blijven de grenzen gehanteerd van wat verantwoord is voor de veiligheid van personeel en gedetineerden.

Pilot tablets op cel

De pilot tablets op cel wordt door DJI gemonitord en geëvalueerd. Inrichtingen hebben de ruimte gekregen de inzet op verschillende manieren te beproeven. Om goed met de werkwijzen te oefenen en te komen tot een gedegen advies, heeft DJI besloten de pilotperiode met twee maanden te verlengen. Na de zomer 2025 worden de uitkomsten en een advies over het gebruik van de tablets in de toekomst. Uitgebreide testen hebben vooraf plaatsgevonden om te zorgen voor een veilig gebruik. De inhoud is goed gescreend en de tablet is ook volledig afgeschermd. Gedurende de pilot blijft DJI toezien op veilig gebruik van de tablets. Een inrichting geeft bijvoorbeeld aan dat op de dag dat de tablets op een afdeling worden inzet, minder personeel nodig is en het vrijgespeelde personeel op een andere afdeling kan worden ingezet of kan het personeel andere taken verrichten, die anders zouden blijven liggen. Ook wordt het verbeterde aanbod op de tablets, met bijvoorbeeld e-learnings en e-boeken, als positief ervaren. Maar zowel personeel als gedetineerden geven ook aan dat een regulier dagprogramma altijd de voorkeur heeft.

Pilot minder arbeid in het Huis van Bewaring (HvB)

De afgelopen tijd is in vier inrichtingen verkend of tijdens de eerste zes weken in het HvB een arrestantendagprogramma kan worden gedraaid. Dit betekent geen arbeidsaanbod van 20 uur, maar wel 5 uren alternatieve activiteiten. Daarnaast zijn varianten verkend om wel arbeid, maar minder dan de

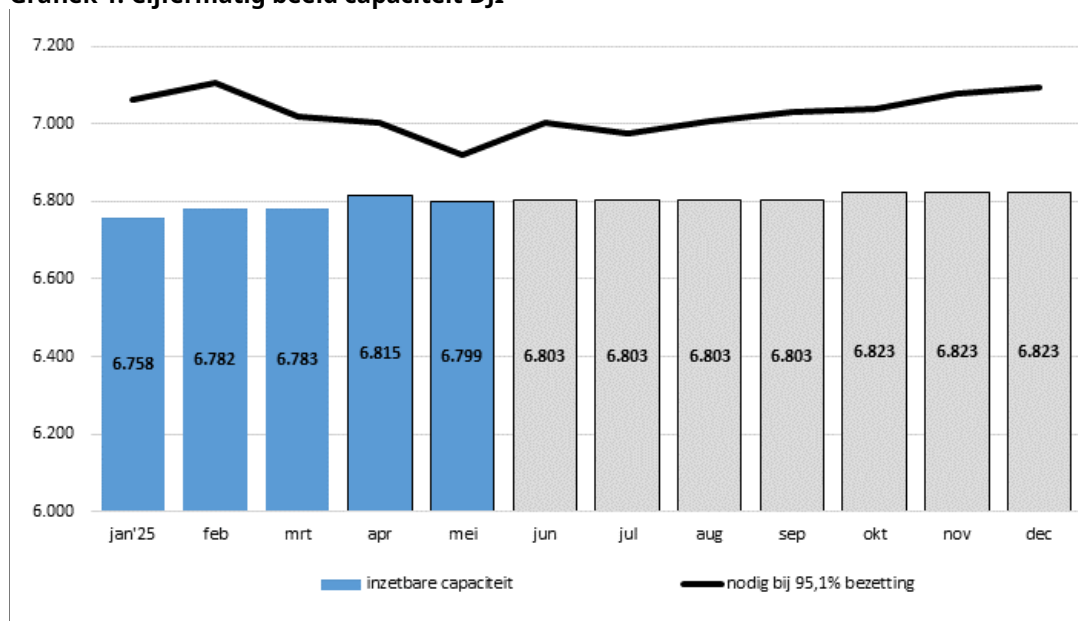
¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2024 – 2025, 36 600, nr. 40

huidige norm van 20 uur aan te bieden. Deze maatregel kan ervoor zorgen dat een klein deel van het arbeidspersoneel kan worden vrijgespeeld en ingezet kan worden op de leefafdeling. Uit de verkenningen blijkt dat er belemmeringen zijn: zowel juridisch als qua uitvoerbaarheid. Er moet daarom nog worden besloten of en in hoeverre de pilot kan worden uitgevoerd.

Inzet detentieboten gevangeniswezen

Conform de motie van het lid Ellian (VVD)² wordt verkend wat de mogelijkheden zijn om beschikbare voormalige detentieboten opnieuw in gebruik te nemen. Om dit in te kunnen zetten voor eventueel strafrechtelijke detentie moet er geld en personeel beschikbaar zijn. Daarnaast moet een dergelijke boot voldoen aan de veiligheidseisen voor zowel personeel als gedetineerden en moet onderzocht worden voor welke doelgroep(en) dit geschikt is. Ook vereist dit medewerking en vergunningen vanuit gemeenten. In de volgende voortgangsrapportage wordt uw Kamer geïnformeerd over de uitkomsten.

Grafiek 1. Cijfermatig beeld capaciteit DJI

Grafiek 1 toont het (verwachte) aantal inzetbare plaatsen in het HvB, de gevangenis regulier en arrestant (in de kolommen) en de benodigde capaciteit bij gemiddeld 95,1% bezetting (rode lijn) tot en met het eind van dit jaar. De reguliere bezettingsgraad bedraagt 95,1% om piekbelastingen en verplaatsingen te kunnen opvangen. Er is een maximale bezettingsgraad van 99% afgesproken als tijdelijke noodmaatregel. Deze kan echter niet duurzaam worden gehandhaafd.³ Als alle inzetbare plaatsen voortdurend voor 99% bezet zijn, is er naar verwachting tot het einde van het jaar net voldoende capaciteit om gedetineerden te kunnen plaatsen. Voorwaarde is wel dat de overige capaciteitsmaatregelen – oproepstop zelfmelders, arrestantenmaatregel en eerder heenzenden- ongewijzigd van kracht blijven. Na december 2025 wordt een tekort verwacht. Voor die tijd zullen aanvullende maatregelen moeten worden getroffen dan wel extra capaciteit beschikbaar komen. Wordt uitgegaan van een reguliere bezettingsgraad van gemiddeld 95,1% dan is er sprake van een tekort van 125 tot 300 plaatsen per maand.

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2024 – 2025, 24 587, nr. 1043

³ De bezetting in de reguliere gevangenis ligt ruim boven de 99% terwijl de bezetting op het HvB onder de 99% uitkomt. Omzetting van HvB-plekken naar gevangenis is echter lastig omdat voor gevangenisplekken meer personeel nodig is.